

מוגנות בקהילות מתפרקות

איך לא שוכחים את הילדים?

פרופ' אשר בן-אריה

הקשרים המשתנים של רווחת הילד

1

שינויים עיקריים שהתרחשו בעשורים האחרונים בהבנתנו את רווחת הילד:

להתפתחות ותחושת רווחה

מצרכי הישרדות וצרכים בסיסיים

1

למדדים חיוביים

ממדדים שליליים

2

Well-being

Well-becoming

3

לסיפוק המינימום הנדרש לפי חוק

מה"רצוי"

4

1

מעבר למגורים זמניים

מעבר למלון או
לדיור חלופי

2

פירוק המסגרות

המסגרות לא
קיימות

3

אין הגנה

לא סופקה הגנה
לתושבים על ידי
האחראים לכך

הקהילות הרלוונטיות

3

משפחה

1

בית הספר

2

חברים

3

מגורים

4

סכנות
עבור ילדים

פינוי מסיבי
ובהול

הטבח ב-7
באוקטובר

סכנות עבור ילדים

5

1 טראומת הבגידה: המתנה ארוכה לסיוע

1

2 ניתוק ממרחבים פיזיים מוכרים

2

3 ניתוק מאנשים מוכרים

3

4 ניתוק מהרגלים

4

בתי מלון עשויים להיות קרקע פורייה לפגיעות

1 הילדים במצב רגשי פגיע יותר וגם אשמת הניצולים

2 ההורה לאחר טראומה ופחות מתפקד

3 הכללים הופרו ואין שגרת חיי משפחה רגילים

4 הילדים והנוער מסתובבים ללא מעש ברחבי המלון
ללא השגחה

בתי מלון עשויים להיות קרקע פורייה לפגיעות

העדר מסגרות לימודיות מסודרות

5

מסתובבים אין ספור אנשים לא מוכרים

6

לינה בחדר אחד עבור משפחה בה מתרחשת פגיעה

7

מינית היא קרקע פורה לפגיעה מינית

חדרי מלון לנערים ונערות ללא גישה למבוגרים

8

מוגנות

6

מה תורם למוגנות בקהילה?

- 1 עזרה הדדית בין חברי הקהילה
- 2 הסתייעות במבנים חברתיים פנימיים של הקהילה
- 3 שילוב בין כוחות סיוע חיצוניים לכוחות סיוע פנימיים

פיאמנטה, י. (2022). פגיעה בילדים כאירוע משברי בקהילה- השפעת פגיעה מינית על הקהילה ותפקידו של צוות מוגנות. נקודת מפגש (23) 8-13.

מוגנות

6

כל הפקטורים שנוגעים למוגנות **לא** קיימים בקהילות מתפרקות

אז איך לא שוכחים את הילדים?

יצירת מוגנות

בקרו את הילדים בזמנים ושעות לא קבועים
(במיוחד בערב)

קשר ישיר ובלתי אמצעי עם ילד מפתח
אמון

נסו לזהות מוקדם ככל האפשר ילד הנמצא
במצוקה

ערכו סיור ומפּו מקומות מועדים לפורענות

יש לכם אחריות גם על המדריכים הצעירים
והצעירות שבאו לסייע

שימו לב לילדים!

שימו לב לילדים

הורים יקרים

בשורת היום יום אתם יותר מכל אחד אחר מכירים, חאנים ומגנים על ילדכם. אבל כעת אתם נמצאים עם המשפחה בסביבה לא מוכרת ומתעתעת. הכללים הרגילים מטושטשים וכשני - היכן מותר להסתובב והיכן לא, עם מי מותר לשוחח ועם מי לא מותר ואסור לעשות.

אנחנו רוצים להציע לכם 10 רעיונות מרכזיים שאפשר ליישם כדי לשמור על מוגנות של הילדים והילדות שלכם.

- 1 לציור שגרה ושפחות של התכונות יחד לוחן רק של המשפחה שלכם, ויצי בפניות היום ובסופי. מותר כזה אפשר שיהי מוחח והדמנות לשאל את ילדיכם על היום שלהם.
- 2 לעשות סיור משותף במלון על מנת להגביר מקומות מותרים ואסורים. לשמור לא להיכנס למזרים של זרים, לא להסתובב במקומות חשוכים.
- 3 להזכיר שאנחנו עדיין שומרים על כללי הבית. מחר לערוך לאן הולכים. עם מי נמצאים, באיזה שעה חוזרים.
- 4 לדעת יפה הילדים נמצאים גם ברשת ולהגביר להם לא להגביר פרטים מהם או המנות לאנשים שהם לא מכירים. לא לכתוב ולשתף תמונות בעלות אפי מיי או התנהגות אלימה.
- 5 לברך את הילדים והילדות מדי פעם במקום בו הם נמצאים, כי נכונות הורית מרחיקה סכנות. לא לשכוח לעבר גם בחודשים של בני נכונות הנער.
- 6 לשים לב עם מי הילדים מסתובבים, האם אתם מכירים את הורים שלהם? האם הקשרים הברורים שלהם מוחאמים ביל?
- 7 לנקט מתנהגים או אנשי מקצוע האחראים על פעילויות לערוך מפי פעילות מסיימת ולוודא שנכלל פעילות נמצא גם מבוגר מלוח.
- 8 לחדר כללי מוגנות מיות. הגוף שלנו מרטי, אנחנו לא נוגעים אחד לשני באברים פרטיים גם למבוגרים אסור. נענת באברים הפרטיים שלהם.
- 9 להקפיד מחר למחשבת הנוט שלהם. שימנכו על המחשבים שלהם. אם משהו מרטיש לא נכוד, שישמחו מרחק ויקראו למבוגר אחראי.
- 10 להגיד להם שלא משהו מה יקרה להם - הם מחר יוכלו לספר לכם ומהם חאנים להם. לא תעשו עליהם ולא תאשימו אותם. שלא יסתיחו מודות מפניהם גם אם משהו ביקש מהם.

לעיתים יש חחושה שהמלון הוא המקום הקהילתי מוגן. אבל גם מה צריך לשים לב לילדים וילדות ולשמור על כללי מוגנות. אתם ההורים, האנשים הכי חשובים עבור הילדים שלכם בעודתכם הם והן יוכלו לעבור תקופה מאתגרת זאת כשהם מוגנים.

רוצים להתייעץ?

מוקד 118 רווחה | מוקד 105 להגנה על ילדים ברשת | 2918* מוקד היועצות המועצה לשלום הילד
מרכזי ההגנה "בתי ליל"
ירושלים 02-6448844 | חיפה 04-6042024 | באר שבע 08-6442804 | נגרת 04-6330556
צפת 04-6619100 | נתניה 09-7670767 | אשקלון 08-6389000 | נוש דן 03-6538440

מנהל זיו סו ומועצת נכונות עם יוסי דרור, נגן
נתי השטות, מדריכים ומתנדבים.

בכרו את הילדים והילדות מדי פעם במקומות שהם נמצאים בהם, כי נכונות של מבוגרים מרחיקה סכנות. לא לשכוח לעבר גם אצל הגורים והנערים.

זכרו, נמצאי מתיקה נפשית גם במקרים של מתיקה מית, ילד יכול להתגבגב במורה שחוררת דאגה חסור יוסת פיזי, דיכאון, התבודדות. מצב זה דורש הפיחמות והפניה לאיש סיפור.

התיעצו אל משהו או משהו אחר עם הבניה. אם יש לכם שאלה, התלבטות או חסר שידר או לידה עובדים פניה, פנו להתייעצות עם עדים במתקה לשירותים חברתיים או לקווי ייעוץ.

רוצים להתייעץ?

מוקד 118 רווחה | מוקד 105 להגנה על ילדים ברשת | 2918* מוקד היועצות המועצה לשלום הילד
מרכזי ההגנה "בתי ליל"
ירושלים 02-6448844 | חיפה 04-6042024 | באר שבע 08-6442804 | נגרת 04-6330556
צפת 04-6619100 | נתניה 09-7670767 | אשקלון 08-6389000 | נוש דן 03-6538440

לצפייה בסרטון 'איך לשוחח עם ילדים וילדות על טראומה' סרוקו את הקוד

דף מידע למנהלי קהילה, חינוך, רווחה, בריאות ופנאי

יצירת מוגנות

חלקו אחריות בין אנשי המקצוע (מקומות וזמנים)

ידעו את ההורים בשעת תחילת הפעילות וצפי סיומה

נוער עסוק בפעילות חיובית, הוא נוער שפחות ייפגע

ההורים הם שותפים

שימו לב לילדים!

הורים יקרים

בשורת היום יום אתם יותר מכל אחד אחר מכירים, חאנים ומגנים על ילדכם. אבל כעת אתם נמצאים עם המשפחה בסביבה לא מוכרת ומתעתעת. הכללים הרגילים מטושטשים וכשני - היכן מותר להסתובב והיכן לא, עם מי מותר לשוחח ועם מי לא מותר ואסור לעשות. אנתון רוצים להציע לכם 10 רעיונות פרקטיים שאפשר ליישם כדי לשמור על מוגנות של הילדים והילדות שלכם.

- 1 לציור שגרה ושפחות של התכונות יחד לחתום רק של המשפחה שלכם, וצד בפניות היום ובסופי. מרחב כזה יאפשר שיהיה פחות הודמנות לשאל את ילדיכם על היום שלהם.
- 2 לעשות סיוט משותף במלון על מנת להגביר מקומות מותרים ואסורים. לחשוב לא להיכנס למזרים של זרים, לא להסתובב במקומות חשוכים.
- 3 להזכיר שאנחנו עדיין שומרים על כללי הבית. מחיר לערוך לאן הילדים. עם מי נמצאים, באיזה שעה חוזרים.
- 4 לדעת יפה הילדים נמצאים גם ברשת ולהגביר להם לא להגביר פרטים מהם או המנות לאנשים שהם לא מכירים, לא לכתוב ולשתף תמונות בעלות אופי מיני או התנהגות אלימה.
- 5 לברך את הילדים והילדות מדי פעם במקום בו הם נמצאים, כי נכונות הורים מרחיקה סכנות. לא לשכוח לעבור גם בחדרים של בני נכונות הנער.
- 6 לשים לב עם מי הילדים מסתובבים, האם אתם מכירים את התורים שלהם? האם הקשרים הברורים שלהם מוחאמים ביל?
- 7 לנקט מתנגדים או אנשי מקצוע האחראים על פעילויות לערוך מתי בפעילות מסוימת ולוודא שנכלל פעילות נמצא גם מבוגר חלוו.
- 8 לחודר כללי מוגנות מינית. הגוף שלנו מרטי, אנתון לא נוגעים אחד לשי באברים פרטיים גם למבגרים אסור. נענת באברים הפרטיים שלנו.
- 9 להקטיף מחד למחשבת הנתון שלהם. שימנכו על המחשבים שלהם. אם משהו מרגיש לא נכון, שישתחו מרחק ויקראו למבוגר אחראי.
- 10 להגיד להם שלא שנהגו חוץ יקרה להם - הם מחיר ילדכם לומר להם ולומר להם. שלא יסתרו תענוע עליהם ולא תאשימו אותם. שלא יסתרו סודות מפרטים גם אם משהו ביקש מהם.

לעיתים יש חחושה שהמלון הוא המקום ההיחתי מוגן. אבל גם מה צריך לשים לב לילדים וילדות ולשמור על כללי מוגנות. אתם ההורים, האנשים הכי חשובים עבור הילדים שלכם בעודתכם הם והן יוכלו לעבור תקופה מאתגרת זאת כשהם מוגנים.

רוצים להתייעץ?
מוקד 118 רווחה | מוקד 105 להגנה על ילדים ברשת | מוקד 2918 מוקד היועצות המועצה לשלום הילד
מרכזי ההגנה 'בתי ליל'
ירושלים 02-6448844 | חיפה 04-6042024 | באר שבע 08-6442804 | נגרת 04-6330556
צפת 04-6619100 | נתניה 05-7607700 | אשקלון 08-6389000 | נוש דן 03-6538440

קידום מוגנות של ילדים השוהים מחוץ לביתם

חשוב מאוד, דווקא עכשיו, שכולנו נשים לב למוגנות מחוץ לביתם - במלונות או בפתרונות דיר זמניים, כי משבר ולמצב אותם.

אנשי המקצוע המרכזים את הקהילה, החינוך, ומועדונים וילדות, ובעודתכם הם והן יוכלו לעבור אנתון רוצים להציע לכם עשרה רעיונות מעשיים לשמור

- ערו סיוט במחשבת המורים ומפני מקומות שפועים עשירה להחנות בהם, בנוס חסומים, שירותים ציבוריים, מקומות חשוכים או מבודדים. עלונו גם את ההורים כדי שיגלו ענות.
- חלטה אחראית בין אנשי הצוות המעורים בקשר עם הילדים ותנו לכל אחד מהם חפיקי מוגן בסמיכה על מוגנות הילדים, לדוגמה - מי שומר בהפסקה במקומות מועדים לפורענות.
- כצעד נפרטם להורים, שנעת פעילות כבונות ומגודות מראש לכל פעילות, והבטיחו שמפיד מדיה נכונות של מבוגר אחראי.
- רבו על כללי מוגנות מינית - עם ילדים, עם בני נוער ועם הורים, בנוס פניות הגוף, מוגנות ברשת, התנהגות מינית חשומות ולא מחאמות, למי אפשר לנסות לעזור.
- הקטיפו מחד למחשבת הנתון של הילדים והילדות. למדו אותם לסמן על חשוכים - אם הם מרגישים שמשוה לא נכון, שישתחו מרחק ויקראו למבוגר אחראי.

רוצים להתייעץ?
מוקד 118 רווחה | מוקד 105 להגנה על ילדים ברשת | מוקד 2918 היועצות המועצה לשלום הילד
מרכזי ההגנה 'בתי ליל'
ירושלים 02-6448844 | חיפה 04-6042024 | באר שבע 08-6442804 | נגרת 04-6330556
צפת 04-6619100 | נתניה 05-7607700 | אשקלון 08-6389000 | נוש דן 03-6538440

לצפייה בסרטון 'איך לשוחח עם ילדים וילדות על טראומה' סרקה את הקוד

דף מידע למנהלי קהילה, חינוך, מועדון, רווחה, בריאות ופנאי

מה ילדים אומרים?

7

חוסר נראות

ילדים מתארים תחושה שהמבוגרים סביבם לא רואים אותם ולא מתייחסים אליהם.

1

"זה מרגיש כאילו שאת צריכה לצעוק כדי שמישהו ישמע. אף אחד לא באמת שם לב, ואף אחד לא בא לשאול אותך כזה "הכול בסדר?"

חוסר הנראות עשוי להוות קרקע פורייה לפגיעה

2

מה ילדים אומרים?

7

פרטיות

ילדים מתארים תחושה שאין להם שום מרחב פרטי להיות בו

1

”אין פרטיות בכלל. אין חדר אחר ללכת אליו, אין פרטיות, אין לאן לברוח.. אין מנעולים, יש חורים, אני קושרת את השרוך של החלוק בין הדלת למעקה כדי שאף אחד לא יפתח.. אז אין פרטיות לדקה בכלל”

”חשוב ממש להיכנס לנעלים שלנו, לנסות להבין מה עברנו
ומה אנחנו עוברים, להקשיב לצרכים שלנו, לשאול אותנו
ולהקדיש לנו תשומת לב. כי נכון שעברתם/ן דברים קשים,
אבל תחשבו שנייה עלינו, עדיין לא מבינים את החיים עד
הסוף וכבר מקבלים כזאת כאפה..”

בשונה מהתעללות פיזית, **התעללות רגשית מקבלת התייחסות מועטה יותר**
בספרות, במדיניות ובהתערבויות אנשי המקצוע

יתכן שמבוגרים תופסים התעללות רגשית **כחמורה פחות** מהתעללות פיזית

המחקר ביקש לבחון:

- האם ילדים מבינים את ההבדלים בין התעללות ובין פרקטיקות משמעתיות?
- האם דירוג חומרת ההתנהגויות ההוריות קשור לסוג ההתעללות (גופנית / רגשית)?

תפיסות בנוגע לאקטים פוגעניים והתעללות

כלי המחקר

נועם-רוזנטל, 2021

ההורה נותן לילד שלו מכה חזקה פעם אחת והילד נזקק לטיפול רפואי

ההורה נותן לילד שלו מכות קלות באופן קבוע

ההורה מאיים להרביץ לילד שלו

ההורה צועק על הילד שלו כל הזמן

ההורה מעליב את הילד שלו כל הזמן

ההורה תמיד מתעלם מהילד שלו

ההורה אף פעם לא מתחשב בדעה של הילד שלו

להורה לא איכפת מהילד שלו

ההורה לא מסוגל להראות לילד שלו שהוא אוהב אותו

The Parental Behavior Index

לפניך מספר משפטים המתארים מצבים שונים בין ילד והורה. אנא הקף בעיגול את המספר שמשקף **עד כמה לדעתך ההתנהגות של המבוגר גורמת לילד להרגיש רע:** מ 0 "לא גורמת לו להרגיש רע בכלל" ועד 10 "גורמת לו להרגיש רע מאד"

תפיסות בנוגע לאקטים פוגעניים והתעללות

כלי המחקר
נועם-רוזנטל, 2021

אבא של מעיין הרביץ לה חזק מאד ומעיין נזקקה לטיפול רפואי

אבא של מעיין נתן לה סטירה

אבא של מעיין צעק עליה: "למה עשית את זה!? זה לא בסדר!!"

אבא של מעיין קילל אותה

אבא של מעיין אמר לה: "את לא שווה כלום, אני מתחרט שהבאנו אותך לעולם!"

אבא של מעיין התעלם ממנה, והפסיק לדבר איתה למשך שבוע שלם

אבא של מעיין שלח אותה לחדרה למשך כל הערב

אבא של מעיין לא הרשה לה להשתמש במחשב למשך שבוע שלם

אבא של מעיין דיבר איתה ואמר לה שהיא צריכה להחליט מה יהיה העונש שלה

אבא של מעיין דיבר איתה והסביר לה מה הפריע לו בהתנהגות שלה

ויניטה

מעין בת ה-10 מתעמלת בחוג התעמלות. אתמול היא התאמנה בסלון ביתה על תרגילים שלמדה בחוג. אביה ביקש ממנה לא להתאמן בסלון כדי שלא תשבור משהו. מעיין לא הקשיבה לו, המשיכה להתאמן בסלון ואז בטעות שברה אגרטל. האגרטל חשוב מאוד לאביה של מעיין משום שהוא שייך למשפחה דורות רבים.

לפניך רשימת תגובות אפשריות של אביה של מעיין למעשה שעשתה. אנא הקף בעיגול את המספר שמשקף לדעתך **עד כמה מעיין נפגעה מהתגובה של אבא שלה**, מ-0 "לא נפגעה בכלל" ועד ל-10 – "נפגעה מאד".

הבדלים בין ילדים ומבוגרים

תפיסות בנוגע לאקטיים פוגעניים והתעללות

ממצאים ומסקנות
נועם-רוזנטל, 2021

ניכר כי ילדים הבחינו בין תגובות משמעתיות לבין אקטיים פוגעניים ומתעללים, אולם, הם לא הבחינו בין התעללות רגשית לפיזית

ניתן להסיק שילדים תופסים התעללות רגשית כחמורה באותה המידה כמו התעללות פיזית

חוב לקהילות יישובי עוטף עזה

מחויבות לסיוע לקהילות מתוך:

1 כבוד

2 עמידה בתנאים של
הקהילות

3 התכווננות
לעמדותיהם

חוב לילדי יישובי עוטף עזה

מחויבות לסיוע לילדים מתוך:

1 כבוד

2 עמידה בתנאים שלהם

3 התכווננות לעמדותיהם

תודה רבה!

פרופ' אשר בן-אריה

מכון חרוֹב
The **Haruv** Institute

